

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. V. Utrùm existentia Divina invincibiliter ignorari possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

partis, convenit absolute secundum se omnibus partibus distributive, quin etiam conveniat iisdem collectivè sumptis: sed insufficientia ad se ipsa producendum vel movendum est tale pradicatum, ergo. Major probatur: In quibus pradicatis collectio & distributio non differunt, in ijs conveniunt: sed in istis pradicatis essentialibus non differunt: collectio enim partium nil aliud est, quam partes collectæ, iisque tantum superaddit rationem totius. Unde si omnes partes distributive sint substantiales, vel spirituales; tota collectio est talis. Si nulla partium est existens vel possibilis, neque collectio est existens vel possibilis.

21. Confirmatur. Etiam si foret infinita series instrumentorum, tamen omnes causæ instrumentales, tam collectivè, quam distributive acceptæ, indigerent influxu causæ alterius principalis. Item si esset infinitus processus insipientium, tota illorum collectio egeret directione sapientis extra illam collectionem constituti: ergo pariter, quia singula moventia mota indigent alio movente extra se, etiam tota eorum collectio indiget distincto motore non moto.

Hinc optimè Damascenus: *Omnia quaecunque sunt, vel creata sunt, vel increata: si creata prorsus ab aliquo condita sunt. Oportet autem conditorem increatum esse: nam si etiam ille creatus est, emisso ab alio creatus est, donec ad increatum ali- quod procedendo perveniat.*

§. IV.

Causa demonstrationes existentia Divinae.

22. Tertia demonstratio petitur ex effectuum contingentia & necessitate entis necessarii. Si in mundo non esset aliquid ens essentialiter necessarium, nihil esset eorum, quæ sunt; imò nec quicquam eorum foret possibile: consequens est absurdissimum: ergo. Sequela probatur: tota collectio contingentium est quid indifferens ad esse & non esse, & aliquando non fuit: sed quod hoc modo est indifferens, non potest esse sibi ipsi ratio, cur potius sit, quam non sit, ex nihilo quoque & à nihilo fieri nil potest: ergo nisi admitas ens necessarium, nihil vel actualiter, vel possibile erit in mundo.

Conspicitur fortè Atheista ad circularem processum in infinitum; Sed præterquam quòd iste maneat refutatus ex dictis. Tota collectio omnium rerum creaturarum est ens contingens, ergo saltem potuit non esse. Da ergo aliquando non fuisse, tunc certè impossibile est aliquando esse, cum nihil possit se ipsum, & multò magis ex nihilo producere: ergo omnes creaturæ erunt impossibiles.

23. Confirm. Argumento P. Bonæ spei. Ens necessarium est possibile: ergo datur. Antecedentis nulla ostendi potest implicancia. Consequentia probatur: quod ita est possibile, ut non possit non esse, illud necessariò datur: sed entis necessarii possibilitas excludit potentiam non essendi; aliàs esset, & non esset ens necessarium: ergo ens necessarium si est possibile, hoc ipso datur.

24. Quarta est demonstratio, quæ utitur D. Anselmo in Monolog. C. 4. Aliqua entia dicuntur magna vel minus bona propter maiorem vel maiorem

participationem illius, quod imparticipatè, & per se est optimum: sed datur in rerum natura ens majus & melius, magis vel minus bonum, perfectum, &c. ergo datur consequenter ens optimum maximum, quod est DEUS. Sic eleganter discurret Boetius. 3. de consol. *Quin existat (DEUS) sitq, veluti quidam omnium fons bonorum, negari nequit. Omne enim quod imperfectum esse dicitur, id diminutione perfecti imperfectum esse perhibetur: quo fit, ut si in quolibet genere imperfectum quid esse videatur, in eo perfectum quoque aliquid esse ne- nesse sit, &c.*

Quinta, quæ non tantum SS. PP. sed etiam eth. 25. nicipi Philosophis est familiaris demonstratio, petitur ab hujus universi ex partibus etiam inter se pugnantibus indissolubili nexu, pulchritudine, harmonia, ex ordinatissima tam caelestium, quam sub caelestium operandi efficaciam, motu, revolutione &c. Quæ cum calu adscribi nequeant, arguunt summam quondam providentiam directricem & dicitricem operum, mundo superiorem, attingentem à fine usque ad finem fortiter, & disponentem omnia suaviter. Sap. 8. unde & Celi enarrant gloriam DEI. Pl. 17. & una omnium creaturarum vox est: *Ipsè fecit nos, & non ipsa nos.* Pl. 99.

§. V.

Virum DEI existentia invincibiliter ignorari possit.

26. Absolute dari posse invincibilem DEI ignoran- tiam, non tantum ad longum tempus, sed etiam totà vità in hominibus ratione quidem capacibus, sed tamen incultis & hebetis ingenii probabilis censent Molina in præf. q. 2. c. 1. Zumel conc. 3. Ariaga disp. 2. le. 3. Pennahel disp. 2. le. 3.

Positive in nullo casu, nempe per media intrinsecè probantia ignorari posse, bene autem negative defectu instructionis & excitationis specierum, vel etiam per media extrinseca, putà auctoritatem malè instituentis, ad breve saltem tempus, docuit Magnif. P. Stadlmair in disp. de DEO. c. 1. n. 11. Multò plures præsertim in utraque tam Angelici, quam Subtilis Doctoris schola tenent, in nullo homine rationis compote, &c. quidem ad breve tempus, dari posse ignorantiam invincibilem DEI. Hanc tenent Aletius, Lyranus, Abulensis, Aureolus, Conet, Alvarez, Godoy, Reding, aliique plurimi, estque conformior doctrinæ D. Thomæ.

CONCLUSIO. In nullo casu homo rationis capax potest invincibiliter ignorare existentiam DEI. Hanc assertionem probat ipsa auctoritas S. Script. Sap. 13. *Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia DEI, nec his debet ignosci, si enim tantum potuerunt scire, ut possent assequere seculum, quomodo hujus Dominum non facillitè inven- runt?* Job. 36. *Omnes homines viderunt eum, unusquisque inunctus procl. Pl. 17. Celi enarrant gloriam DEI, & opera manuum ejus annuntiat firmamentum.* Apostolus Rom. 1. *inexcusabiles* vocat Philosophos, quia *invisibilia ipsius (DEI) à creatura mundi (homine) per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* 2. Thessal. 1. dicitur *Christus Judex venturus in flamma ignis, dare vindictam ipsis, qui non noverunt DEUM.*

Probant secundò testimonia SS. PP. partim ad-

C 3

ducta 28.

duct sup. a. r. n. §. partim sequentia: Cypr. l. de van. idol. *hec est summa delicti, nolle agnoscere, quem ignorare non possis.* Tertul. l. r. adv. Marcion. *prima anima rationalis dei DEI notitia est.* Et l. despect. C. 2. *homo ignorat, quod ultero natura suggerit, DEVM esse?* August. tr. 106. in Jo. *Hec est vis vera divinitatis, ut creatura rationali iam ratione utenti penitus abscondi non possit.* Greg. 27. moral. c. 3. *Omnis homo, eo ipso, quod rationalis conditus est, debet ex ratione colligere sensum, qui se condidit, DEVM esse.* Paulus Orol. l. 6. hist. adv. pag. *DEVM quilibet hominum contemnerere ad tempus potest, nescire in totum non potest.*

29. Probatur tertio ratione. Illud invincibiliter ignorari non potest, in cuius notitiam quilibet homo quantumvis rudis hebetisque ingenii saltem probabilissimo discursu, ipsoque nativo rationis impulsu devenire potest: sed in DEI cognitionem quilibet ita devenire potest, tum ex totius universi aspectu, tum ex sui ipsius notitia: unde ps. 138. dicitur: *mirabilis facta est scientia tua ex me.*

Ita pulcherrime observavit Theodoretus apud Van der verken d. 2. c. 4. *Si quis maximum & pulcherrimum adificium inspiciens architectum miratur, & navigium videns bene pulchreg, instrumentum, nauegum considerat, & cum contemplatione imaginis memoria pictoris simul occurrit, multo magis mundi fabrica, que videtur, ad opificem videntes adducit.*

30. Probatur quartò. Impossibile est, ut homo invincibiliter ignoret omnia principia vitæ honestæ, aliàs sequeretur hoc maximum absurdum, quòd homo adultus propter invincibilem ignorantiam prorsus peccare non possit: atqui primum inter omnia principia moralibus principiis præsupposita, est

DEVM esse, ex quo consequitur alterum universalissimum principium morale; DEVM esse colendum: ergo illius notitiam invincibiliter ignorare nemo potest.

Probatur quintò absurdus. Nam primò sequeretur hominem DEI invincibiliter ignoratum excusari ab omni peccato: quia quâ ratione DEUS ignoratur, eâ ratione etiam ignoratur, dari offensam DEI, esse averfionem à DEO: si ergo DEUS invincibiliter ignoratur, etiam inculpabiliter ignoratur offensam DEI, averfio à DEO; consequenter non potest esse voluntaria: si non voluntaria, ergo nec imputabilis in culpam. Secundo sequeretur, quòd adultus rationis compos non posset exercere actum morale: quippe ejus exercitio præsupponitur cognitio finis ultimi, ut supp. ex Tr. d. act. hum. Sequeretur tertio. Hominem in prima suæ rationis aurora constitutum non teneri, ut se convertat in DEVM, quippe quem invincibiliter ignorare posset. Quarto, quòd non omnis homo reciperet auxilia sufficientia ad salutem, cum essent aliqui invincibiliter destituti cognitione divinitatis, quæ omnibus aliis auxiliis præsupponitur.

Unde neganda est omni modo experientia ad-32. ducta à Pentafice loco citato dicentis: *in his Indiarum provinciis, præsertim hoc regno Peruano quotidie experimur esse aliquos homines adeò barbaros, ut nullam habeant DEI cognitionem, &c.* Etenim, quòd non habeant vel habere potuerint notitiam Numinis valde claram, & ex perfecto discursu contractam, quin tamen in ipsa rationis aurora inchoatam Numinis supremi agnitionem, & quasi suspicionem quandam habuerint, & habere potuerint ex ipso universi aspectu, rudi saltem discursu comparatam, admitti non potest.

DISPUTATIO III. DE NATURA DEI, EIUSQUE CONSTITUTIVO. ARTICULUS I.

An essentia & natura DEI sint virtualiter distincta, habeantque duplex constitutum.

S U M M A R I A.

1. Inquiritur constitutum metaphysicum. 2. Natura, ut virtualiter distincta ab attributis. 3. Quod est constitutum per modum simplicitatis. 4. Tres conditiones ad constitutum naturæ requisitæ. 5. Diversitas sententiarum. 6. Fundamentum distinguendi essentiam & naturam per habitudinem ad diversos actus. 7. Propter sequelam operationis ad esse. 8. Quia natura ad essentiam se habet, ut includens ad inclusum. 9. Duo constitutiva pro essentia & natura. 10. Reijcitur distinctio virtualis essentia & natura propter imperfectionem. 11. Propter defectum purissime actualitatis, quam infert in DEVM. 12. Et vitalitatis.	13. Propter distinctionem actus essendi & intelligendi. 14. Ob puritatem actus primi inconceptibilis in DEO. 15. Prima operatio vitalis in DEO non distinguitur virtualiter à natura. 16. Natura non est proprie relativa. 17. Disparitas inter naturam creatam & increatam.

§. I.

Præsupposita, & status questionis.

VIDIMUS DEVM esse, quod pertinebat ad primam questionem: *An est?* modò quidditativa DEI prædicata (quod pertinet ad alteram questionem *quid est?*) inspicimus; non quòd inquiramus ejusmodi quidditativum conceptum, qui divinitatem